

Handläggare: Ann Gardeström
Telefon: 08-50825411

Till
Socialtjänst- och
arbetsmarknadsnämnden

Ansvarsfördelningen mellan kommuner i vissa fall

Svar på remiss av departementspromemoria DS 2010:21

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Tina Heinsoo
t.f. avdelningschef

Sammanfattning

Vistelseutredningen överlämnade i april 2009 sitt betänkande ”Ingen får vara Svarte Petter – Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten” (SOU 2009:38) till regeringen. Utredarens uppdrag var att utreda vistelsebegreppet i Socialtjänstlagen(2001:453) i vissa situationer. Ett av förslagen var att vistelsekommunen ska ansvara för stöd- och hjälpinsatser till en person som avses att vistas i kommunen en begränsad tid och som har behov av stödinsatser till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom för att kunna genomföra

vistelsen. I ett särskilt yttrande till utredningen anfördes att detta förslag var opraktiskt både för den enskilde och för vistelsekommunen. De flesta remissinstanserna har inte yttrat sig om denna del av betänkandet men har i övrigt varit positiva till utredningens förslag till förtydliganden av vistelsebegreppet. Dock har 18 instanser, däribland SKL och flertalet s.k. ”semesterkommuner”, avstyrkt utredningens förslag avseende personer som vistats under en begränsad tid i en annan kommun.

I promemorian föreslås, till skillnad från Vistelseutredningens förslag, att det ska vara bosättningskommunen som ansvarar för insatser under en tillfällig, planerad vistelse i en annan kommun. Vistelsekommunen föreslås vara skyldig att verkställa insatserna och få ersättning enligt den ersättningsnivå som föreligger i bosättningskommunen.

Departementspromemorian innehåller även en del andra förtydliganden av vistelseutredningens förslag som förstärker boendekommunernas sammanhållna vårdansvar för personer som får ett bistånd i form av boende eller placering enligt SoL eller LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), i en annan kommun. En utvidgning av rätten att begära s.k. förhandsbesked enligt LSS föreslås också för att underlätta för den enskilde att begära insatser i en kommun där han eller hon har varit placerad men istället vill bosätta sig permanent i.

Förvaltningens synpunkter rör främst de delar som handlar om det sammanhållna vårdansvaret för barn, ungdomar och vuxna med insatser enligt SoL och LSS. Förvaltningen instämmer i de delar som stärker den enskildes rätt att själv välja var han eller hon vill vara bosatt. Förslagen syftar till att begränsa riskerna för att utsatta barn och vuxna med stora behov av insatser hamnar mellan stolarna och förtydligar det sammanhållna vårdansvaret för den placerande kommunen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och stadsledningskontoret för yttrande överlämnat remiss av departementspromemorian ”Ansvarsfördelningen mellan kommuner i vissa fall (DS:2010:21)”. Remisstiden sträcker sig till den 27 augusti 2010.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Samråd har skett med äldreförvaltningen.

Ärendet

Departementspromemorian har sitt ursprung i Vistelseutredningens betänkande ”Ingen får vara Svarte Petter – om en tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten(SOU 2009:38)”. Remissinstanserna var i huvudsak positiva till förslagen som presenterades i betänkandet. Vissa kommuner och SKL menade dock att utredningens förslag när det gällde ansvarsfördelningen för insatser till personer under semestervistelser eller annan tillfällig, planerad vistelse var dåligt och opraktiskt för både den enskilde och vistelsekommunen. Vid beredningen i Regeringskansliet har ett nytt, alternativt förslag utarbetats i föreliggande departementspromemoria. Övriga delar av Vistelseutredningens förslag i betänkandet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Innebörden i det nya förslaget som presenteras i departementspromemorian är att boendekommunen ska ansvara för insatser under en begränsad tids vistelse i en annan kommun men att insatserna ska verkställas av vistelsekommunen. Vistelsekommunen ska enligt förslaget få ersättning av boendekommunen enligt den ersättningsnivå som är beslutad i boendekommunen. Vistelsekommunen ska också enligt förslaget åläggas en skyldighet att vara boendekommunen behjälplig vid utredningen av behoven. Det förefaller enligt promemorian vara den mest praktiska lösningen som inte kommer att innebära några större administrativa kostnader eller förändrade rutiner för kommunerna. För den enskilde biståndsberättigade innebär det att han eller hon bara behöver vända sig till sin bostättningskommun och sin ordinarie biståndshandläggare och kunna ta med sig sitt biståndsbeslut även under en semestervistelse.

I promemorian föreslås ingen förändring av Vistelseutredningens förslag avseende vilken kommun som ska vara ansvarig för akuta insatser enligt både SoL och LSS utan tillstyrker utredningens förslag att det alltid ska vara vistelsekommunen. Likaså föreslås vistelsekommunen vara ansvarig när den enskildes bostättningskommun inte är klarlagd och då inte enbart för akuta insatser.

Beslut som verkställs i annan kommun

I promemorian föreslås en reglering av vilken kommun som ska ansvara för insatser enligt LSS när insatser i form av boende verkställs i en annan kommun. Enligt LSS finns det möjlighet för kommunen att besluta om boende i annan

kommun om det finns särskilda skäl för detta, som att behovet är så specifikt att insatsen inte går att verkställa i den egna kommunen. Detta förutsätts gälla för en begränsad tid och den biståndsberättigade personen ska så snart det är möjligt erbjudas insatsen i hemkommunen. Detta har medfört problem då det finns oklarheter om vilken kommun som har rätt att besluta om insatser som uppstår under placeringstiden samt att det kan upplevas som otryggt för den enskilde när det gäller långsiktigheten i stödet. Det har även uppstått tvister mellan kommuner om vilken kommun som har ansvar för insatser. Enligt SoL har den placerande kommunen ett sammanhållet vårdansvar men detta har inte uttrycks lika tydligt i LSS. LSS-kommittén föreslog i betänkandet "Möjlighet att leva som andra (SOU 2008:77)" att det av LSS ska framgå att den beslutsfattande kommunen ska behålla sitt ansvar för den enskilde brukarens LSS-insatser trots att brukaren som en följd av LSS-insatsen blir folkbokförd i en annan kommun. Dock föreslår LSS-kommittén ingen inskränkning i den enskildes rätt att ansöka om insatser även i den kommun där insatsen verkställs (och personen är folkbokförd) vilket innebär att fler än en kommun kan pröva rätten till insatser enligt LSS. Rättspraxis har också utformats enligt denna princip vilket har lett till oklarheter för enskilda när det gäller vilken kommun som ska pröva rätten till insats. Flera kommuner kan samtidigt vara ansvariga för olika insatser till samma person och ingen av dem kan avvisa en ansökan. Den enskildes inflytande över vilken kommun som ska pröva en ansökan är oklart då han eller hon kan tvingas att ansöka om bistånd i en kommun som han eller hon själv inte har valt att bosätta sig i.

Föreliggande promemoria föreslår därför att ett undantag från grundregeln i LSS införs, på samma sätt som det finns undantag från vistelsebegreppet i socialtjänstlagen, och föreslår att det är den kommun som har fattat beslut om insatsen som ska ha fortsatt ansvar för att pröva rätten till insatser även när insatsen verkställs i en annan kommun och personen folkbokförs där. Detta menar man tydliggör kommunens ansvar för att boendet i den andra kommunen är tillfälligt och att hemkommunen ska sträva efter att hitta en lösning på hemmaplan. Den kommun som ursprungligen har beslutat om en boendeinsats föreslås vara fortsatt ansvarig för insatser enligt LSS, även när det gäller nya eller förändrade behov. Detta kräver även ett undantag från 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) enligt vilken kommunen endast får svara för insatser för invånare i kommunen.

Grundprincipen i förslaget är att den kommun som verkställer ett beslut om boende eller placering i en annan kommun enligt SoL eller LSS ska ha fortsatt ansvar för insatser enligt båda lagarna. Ansvaret föreslås gälla både för insatser som sammanfaller med beslutet och för insatser som uppkommer i den andra

kommunen under den tid som beslutet gäller. Vidare understryks det att det är den enskildes aktiva önskan att tillhöra en annan kommun som ska styra när ansvaret för (den ursprungliga) hemkommunen upphör. Ett ärende kan också flyttas över till en annan kommun genom att den ursprungliga hemkommunen gör en formell begäran till den nya kommunen om att ta över ärendet.

Utvidgning av rätten att begära förhandsbesked

Förslaget innebär vidare att den enskilde som vill tillhöra den kommun som boendet ligger i får rätt att begära ett förhandsbesked till boende enligt LSS (eller annan insats som personlig assistans i eget boende) i den ”nya” kommunen och har rätt att få ett beslut på det. Beslutet ska kunna överklagas i förvaltningsdomstol. I dagsläget är individen beroende av civilrättsliga avtal mellan kommunerna som han eller hon som enskild inte har inflytande över och kan heller inte begära ett förhandsbesked av en kommun som han eller hon redan är folkbokförd i.

Sammanhållet vårdansvar enligt både Sol och LSS

Promemorian föreslår ytterligare förtydliganden när det gäller det sammanhållna vårdansvaret för barn som placeras i familjehem och har behov av insatser enligt både Sol och LSS. Förslaget innebär att oavsett enligt vilken lagstiftning det ursprungliga beslutet har fattats och verkställs ska behov av insatser under placeringstiden prövas av den kommun som har fattat det ursprungliga beslutet. Detta innebär ett avsteg från grundprincipen om vistelsekommunens ansvar och föreslås skrivas in i socialtjänstlagen.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2011 för att ansvaret för semesterkommunerna måste börja gälla i god tid före semesterperioden. När det gäller ikraftträdandet avseende beslut som verkställs i annan kommun föreslås det gälla även för beslut om verkställighet som är fattade tidigare för att personer inte ska tvingas att ansöka om insatser i en kommun som inte är deras hemkommun. Dock föreslås det att de nya föreskrifterna om sammanhållet vårdansvar inte ska tillämpas om en person har beviljats insatser av den kommun som inte har fattat det ursprungliga beslutet, äldre gynnande beslut ska alltså inte rivas upp även om det innebär att två kommuner under en tid har ansvaret för insatser.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har samrått med äldreförvaltningen rörande förslaget om ansvaret för bistånd under tillfällig vistelse i annan kommun. Förvaltningen anser att förslaget riskerar att väsentligt öka stadens kostnader för hemtjänst under semestervistelse. Förslaget riskerar även att få negativa konsekvenser för den enskilde biståndsberättigade med risk för ”inlåsning” i sin hemkommun om kommunerna p.g.a. ökade kostnader i högre grad ger avslag på ansökan om hemtjänst under semestervistelse i en annan kommun.

När det gäller övriga delar synes det för det första innebära stora vinster för den enskilde att en kommun ska ha ansvaret för samtliga insatser. Det innebär också viktiga klargöranden vad gäller ansvaret mellan kommunerna och torde begränsa riskerna för tvister mellan kommunerna som drabbar den enskilde och tar mycket tid och energi för tjänstemännen. Skrivningarna i både SoL och LSS är otydliga och inte rättsäkra för den enskilde. Dock kan det för staden innebära ökade kostnader vid placeringar i andra kommuner då förslaget tydliggör att det sammanhållna vårdansvaret ska vara styrande både när det gäller SoL och LSS. För familjehemsvården i Stockholm kommer det att innebära en risk för avsevärt högre kostnader för LSS-insatser. Dock anser förvaltningen att det både för handläggningen och för den enskilde brukaren är bra om ansvaret för vilken kommun som har att ta ställning till en ansökan klargörs och blir lika i SoL och LSS. För den enskilda brukaren bör den utvidgade möjligheten att ansöka om förhandsbesked vara ett mycket bra förslag.

Bilaga

1. Departementspromemoria Ansvarsfördelningen mellan kommuner i vissa fall
Ds 2010:21